

PESEM GOR
DRŽI NAŠ
NAROD

str. 2

IZPOPOLNJE-
VANJE
RADOVLJICA

'97

str. 5

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 17. julija 1997 * Leto VII, št. 14

PORABSKI OTROCI IN MAME V GOSTOLJUBNIH RADENCIH

Prvi teden v juliju je bil vrtec Radenci že tretjič gostitelj porabskih predšolskih otrok, njihovih mater, babic in vzgojiteljic. Zanimanje za letošnje bivanje v zdraviliških Radencih je bilo izredno veliko, tako da smo med prijavljenimi morali narediti izbor. Ideja o bivanju porabskih otrok in mater v radenskem vrtcu, o družanju z radenskimi malčki, skupnih lepih trenutkih v slikovitih obmurskih krajih je stara že nekaj let, realizacija pa je v rokah požrtvovalnih radenskih vzgojiteljic in svetovalk Zavoda za šolstvo, OE Murska Sobota; pri finančni plati pa sodeluje Urad RS za narodnosti.

Temeljni cilji programa bivanja so: razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem jeziku, krepitev zavesti o narodnostni pripadnosti, utrjevanje vezi z matičnim narodom. Tudi operativni cilji so skrbno zastavljeni, le-ti pa so: pozorno poslušanje, razumevanje jezikovnih sredstev oziroma krajših besedil, govorno izražanje.

Ves teden so potekale skupne dejavnosti radenskih in porabskih otrok, matere pa so tri dopoldneve imele poseben program. Skupne dejavnosti predšolskih

Zadovoljni manekeni in manekenke po uspešni modni reviji

radenskih in porabskih otrok sta izvajali dve vzgojiteljici s pomočnicama ob prisotnosti vzgojiteljic iz narodnostnih vrtcev v Porabju. Te dejavnosti so vključevale: razgibavanje, zajtrk, dejavnosti na načrtovano temo, igro na igrišču in kosilo. Delo vsega tedna je bilo usmerjeno na temo TELO IN OBLAČILA. Za matere so tri dopoldneve potekale pedagoške delavnice, ki smo jih izvedle predstojnica in svetovalki Zavoda za šolstvo, Irena Kumer, Bojana Kovač in avtorica tega zapisa. Matere so pokazale izredno zanimanje za take de-

javnosti, saj so ves čas aktivno sodelovale.

Popoldnevi so bili namenjeni različnim izletniškim in rekreativnim dejavnostim, kot so: kopanje v Termalnem kopališču Banovci, izlet do Negove in Gornje Radgone, izlet po Prekmurju, ogledi raznih zanimivosti, potep po Radencih in še kaj. V teh zanimivih popoldnevih so porabski gostje lahko spoznali veliko lepega. Učenje, druženje, sklepanje novih prijateljstev, veliko sproščenih pogovorov v slovenskem jeziku, vse to se je harmonično prepletalo v tem tednu; menim, da je

bil naš namen v celoti dosežen.

Še nekaj svetlih točk radenskega druženja bi rada posebej omenila: v Radence niso prišle le mame, ampak je svojega vnučka pripeljala babica Irena; izredno prijetno pa sta nas s svojim aktivnim sodelovanjem in iskreno željo po učenju slovenskega jezika presenetili dve mami, po narodnosti Madžarki, poročeni s Slovencema. Marljivo sta se učili in gospa Katarina se je na moji delavnici v nekaj stavkih predstavila kar po slovensko! Čestitam! Na sobotni zaključni prireditvi so nam porabski

malčki skupaj z vzgojiteljicama pokazali, kaj so se naučili. S spletom pristrčnih pesmic so se poslovili od radenskih gostiteljev in si rekli: Nasvidenje naslednje leto!

Naj za konec citiram nekaj misli, ki sem jih zapisala v gradivo za pedagoško delavnico:

“Vsaka mama želi svojemu otroku najboljšo. Vsaka mama upa, da se bo njen otrok izšolal, dobil dobro službo, si ustvaril srečno družino... Ljubeče mu daje vse, kar bi ga naj osrečilo in izpolnilo. Veliko tega daje preko jezika, preko besed... Besede veselja, sreče, ljubezni, besede, ki nam prinašajo radost v srca, vero vase in v naše življenje. Trudimo se, da bodo iz naših ust zvene le lepe besede. Drage mame, babice, le s skupnimi prizadevanji in vero v uspeh bomo dosegli, da bo iz ust vaših otrok in iz njihovih src prihajalo vedno več slovenskih besed. Za našo skupno srečo, povezanost in ljubezen...”

Vzemite te misli s seboj, pripovedujte o njih svojim najdražjim!

Veliko sreče in sonca Vam želim!

Valerija Perger

Pri našaj rojakaj v Avstriji

PESEM GOR DRŽI NAŠ NAROD

Božo Hartman iz Pliberka (Bleiberg) na avstrijskem Koroškem mi je že zatoga volo to simpatičen būu, ka skor tak vögleda, kak en naš porabski Slovenec (takšo formo so Korošci to naši). Po drugom tali zato, ka na svoj slovenski materni gezik tak pazi, ka je eške svojo nemško ženo s Salzburškoga navčo slovenski. Nika pomeni tau to, ka se ma moje glavno ime bole vidi, kak njegvo: njegvo je prej nemško, moje pa slovensko. Glavno pa so misli, štere sam si v naslovi (cím) od njega sposaudo: *Pesem gor drži naš slovenski narod...* Zatau pa se gošpaud Hartman dosta trüdi,

že zato to, ka vodi dva moškiva pevskiva kauroša.

Moški pevski zbor iz Pliberka, šteri je pod vodstvom Božona Hartmana gorstaupo juniuša pri nas v Monoštri to, je zorganizéro Božona oča pred več kak 60 lejtami. Če rejsan si je oča krü slüžo kak knjigovodja (könyvelő), je vsigder būu pravi kulturik. Takši, brezi štere bi več gnesden nej bili koroški Slovenci v Avstriji. Oča se je v Ljubljani včüu na orgole igrati. Za Hitlera so ga odpelali v Dachau, v koncentracijsko taborišče. Ranč zato, ka je Slovenec būu pa krepüu slovensko kulturo.

- Oča je veliko srečo emo, ka je vöprišo s tistoga la-gera - mi pripovejda g. Božo -, depa ge sam to srečo emo, ka če bi oča nej nazaj prišo, te bi mene to nej bilau, ka sam se narauo l. 1954. Cejla držina Hartman je bila deporté-rana, moj stari oča, na žalost, je l. 1943 v lageri v Eistadti mrau. Depa materina familija, Smrtnikovi so

má slovenstvo, nej včera prvi den smo pokopali očino sestro, pesnico **Milko Hartman** (1902), ki je dosta lejpi slovenski pesmi napisala...

Pravite, ka so v našom kauroši bole samo starejši lidgé? Na žalost, istino mate, mlade je žmetno nanjé vzeti, vejte njim usefele drugo po glavi odi. Na srejščo, vodim eške en

baukše, če so ženske nej pauleg, ka brezi nji menje problemov mate.

- Tau sam rejsan samo po noriji pravo, ka ovak ge celau rad mam ženske, že zatoga volo to, ka je doma mam pet. Vejte té moški kauroš je pri nas tradicija, štero ge morem tadale pelati.

- Pri nas v slovenskom Porabji je rejdko, kak bejla vrana, ka bi se vogrski mauž ali vogrska žena slovenski navčila. Meni je tau trmo simpatično, ka je vaša nemška žena gnauk samo slovenski prijala gučati.

- Vejte, gda je una s Sa'zburškoga k nam na Koroško prišla, se je ojdlá na tečaje (tanfolyam) slovenski včít, pa se je zavolé dobro navčila slovenski, ja, fanj se dá z njauw slovenski gučati...

- Vi ste se z vašo gospau te spoznali, gda ste v Salzburgi na fakulteti teologijo študirali. Zdaj v Celovci (Klagenfurt) verouk včíte na Višji trgovski akademiji - nemški. Vaša žena doma z mlajšami to guči - slovenski. Kakšna je kaj narodnostna situacija gnesnaden na Koroškem? Eške itak tak lagva, kak je gnauk svejta bila, gda so vas Avstrijci preganjali zavolo vaše slovenske kulture?

- Vejte ka, leko, da nete dali valati, depa gnesden je atmosfera baukša, kak pred lejtami. Zdaj že Avstrijci bole razmijo, ka tau nika lagvo nej, če se mi Korošci med sebov slovenski pogovardjamo. Tü v našom zbori bi meni nemška rejč ranč nej mogla vö z lamp priti. Tau bi bilau nika nenormalnoga, grdoga, če bi se mi v slovenskom kauroši nemški pogučavali...

- Koga tau leko bantiva spoj, če dva Slovenca l. 1997 na Koroškem slovenski gučita med sebov?

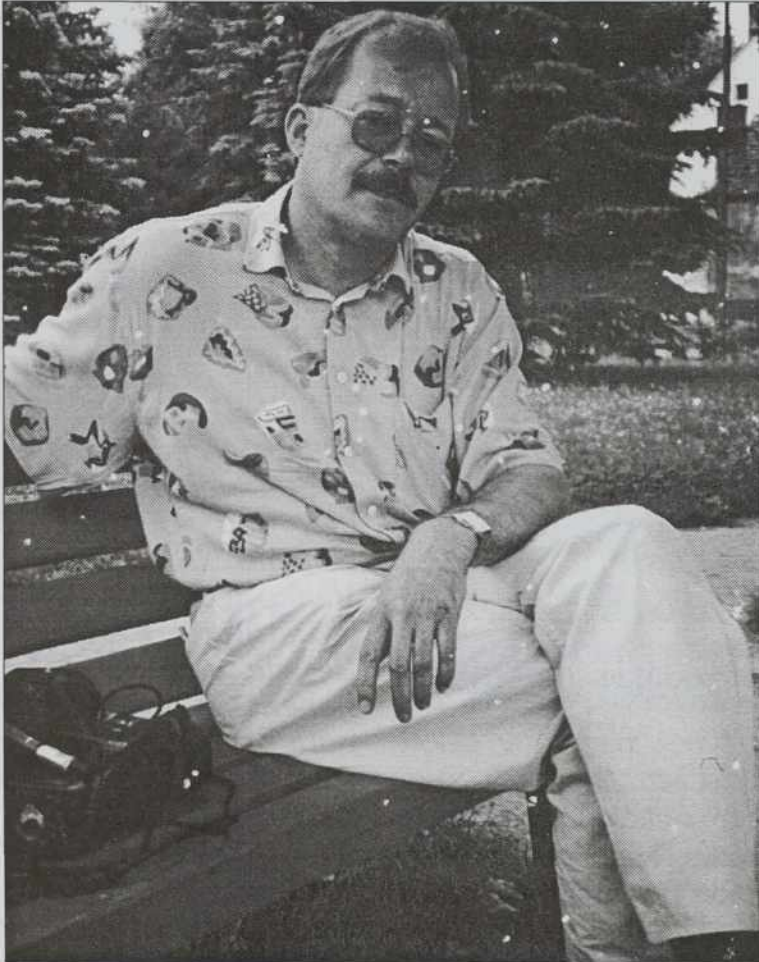
- Samo tistoga, ki vörvudje v primitiven nacionalizem. Mi to trnok skrb mam, mi neškemo niko-ga nejprovocirati. Pametni pa en drugoma zavü-pajo, če rejsan drugi gezik gučijo.

- Zdaj, ka mo pomalek vsi v eni in isti Evropi, se ne bogite, ka nas "manjšince" Evropsko maurdje požré? Ka naša asimilacija eške bole nagla grata? Ka v tom evropskom kotli (Evropska unija, NATO ittd.) se vse vküper zmejša, pa nakraci nede več takše kategorije, ka zamejski Slovenci?

- No, mi v Avstriji že vejmo, ka so v Evropski uniji to nej nebesa. Meni se to ne vidi use, depa ge sam don optimist. Cejli svejt se odpéra, naši

Avstrijci so to gorprišli, ka je sveta začetek pa konec nej v Avstriji, gda smo prišli v unijo. Ka za avstrijskimi grajnacami zato eške to nika geste Te proces (folyamat) je trnok pozitivno mauč emo na Avstrijce. Zdaj, ka so uni to mali gratali v eni velki držini, ka malo uni to čütijo nevarnost asimilacije, so do nas to gratali bole tolerantni. Po drugom tali pa mam takšo čüténje, ka Evropska unija dosta dá na tau (penaze to), ka naj se narodnosti skem bole oh-ranijo. Evropska unija nam dá šanse, ka se leko bole odpremo, ka bole leko pokažemo naše urejdnosti... Tau pa je Evropi to v interesi (érdek), ka de od te različnosti sama to bole bogata.

Besedilo in slika: **Francek Mukič**

Božo HARTMAN

ranč tak deporterani bili, ka so se to vsigder za Slovence meli... Včasik po bojni je oča pá začno vküper brati svoje pesmare, pa so znauva začnili spejvati. Moj oča je vodo naš pevski zbor skor vse do svoje smrti l. 1984. Oča je naslednje tmo želo, naj ge prejkm vmem pevski zbor po njegvi smrti... Vejte, v naši rodbini trnok glopke korenine

drugi slovenski zbor to, v šterom so sami mladi podje...

V varaši Pliberk (Bleiberg) gestejo 3 slovenski kauroške pa usefele druge kulturne skupine to. Sam Pliberk je nemški varaš, liki v vesnicaj kaulivrat dosta Slovincov živé...

- Gda sam vas pito, gde mate ženske v vašom zbori, ste mi po noriji pravili, ka

Trakošćan: Kulturnozgodovinski simpozij Modinci 1997

SODELOVANJE V (BOLJ) POVEZANI EVROPI

Organizatorica letošnjega, že 27. kulturnozgodovinskega simpozija Modinci je bila zagrebška univerza, blizu sto strokovnjakov, pretežno zgodovinarjev, pa je kot naslovno temo obravnavalo Utrjevanje in spremembe etničnih struktur v panonskem prostoru od leta 1520 do leta 1790. Tudi v programu tokratnega simpozija je bila vrsta kakovostnih kulturnih prireditev, ki so se začele s koncertom v dvorcu Trakošćan.

Tako je kulturnozgodovinski simpozij, ki nosi ime po kraju Modinci na južnem Gradiščanskem v spomin na bitko s Turki v teh krajih, zlasti v dolini Rabe, bil tudi letos iz treh vsebinskih delov, povezanih v celoto. V prvem delu so predstavniki držav udeleženk: Avstrije, Hrvaške, Madžarske in Slovenije opredelili njegov politično-strokovni pomen, v osrednjem delu so se zvrstila predavanja in razprave o osrednji temi, tretji del je vedno posvečen kulturi.

Za spremembo od prejšnjih let so tokrat o politično-strokovnem pomenu simpozija govorili najvidnejši predstavniki univerz, in predstavniki avstrijske Stajerske, Gradiščanske ter madžarske Železne županije. Ocenili so, da je opravil simpozij v minulih sedemindvajsetih letih zelo pomembno poslanstvo. Ob njegovem nastanku so bile politične razmere v tem delu Evrope različne: Avstrija, kjer je vznikla pobuda, je sodila v zahodni, kapitalistični sistem, Madžarska, ki so jo povabili zraven, je bila v vzhodnem, komunističnem bloku, medtem ko naj bi bila Slovenija nekje vmes. Druženje politikov in znanstvenikov ter kroženje neposrednih informacij je imelo tedaj drugačen pomen od sedanjega, ko je poudarek na prizadevanjih za sodelovanje, še zlasti za regionalno povezovanje. Takoimenovani panonski prostor, o katerem je beseda, je zelo primeren za regionalne povezave, za katere si prizadeva Evropa.

Zato je rektor mariborske univerze dr. Ludvik Toplak govoril o sožitju med narodi z različno tradicijo, medtem ko je rektor zagrebške univerze dr. Marijan Sunjić dejal, da upa v nadaljevanje sodelovanja. Prepričan je, da se mora sodelovanje znanstvenikov krepiti tudi v spremenjenih političnih razmerah v Evropi.

eR

Štenjé

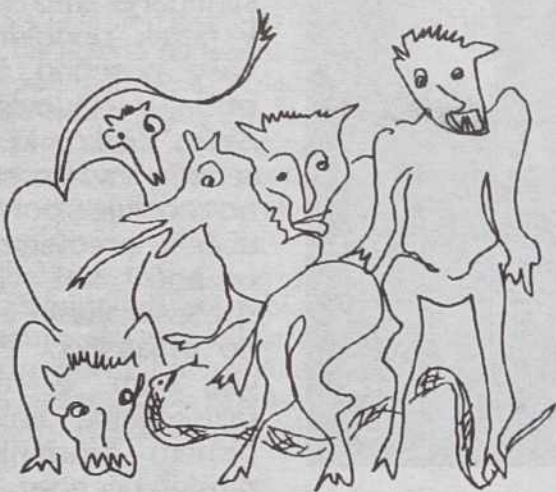
TOBIJOVE KNIGE

V začetki 18. stoletja so začnili v cerkvi cerkvene pesmi spejvati lidgé v svojem maternom geziki. Oprvin sta vödala slovenske cerkvene pesmi katoličanska duhovnika Ahacij **Steržinar** (1676-1741) i Francišek Miha **Paglovec** (1679-1759).

Gospaud Paglovec pa so eške iz Svetoga pisma na slovenski gezik dojobrnili *Tobijove knige* (*Tobiove bukve*, 1733 i *Zvesti tovarš*, 1742). V te knjigaj leko štemo tau tö, *kak more živetu mladina*.

"Za ta mladi folk, sinove inu hčere, hlapce inu dekle.

Nöbeden stan teh ludi ni v veči navarnosti, koker so ti mladi ludje, zakaj oni imajo veliku svoje duše sovražnikov: Ta peklenski Satan jih trahta iz svojimi skušnjavami zapelati, hude žeje, inu lužti tuga života jih k pregrehi nagibajo, navarnih perložnosti, inu hudiga tovarštva se njim nikoli na smanka. Take sovražnike premagati ti naumnü

mladi ludje malu krastnih mittelnov nucajo, ali očejo nucat, preserbežnu žive, svarjenje svojih starišov, inu vikših gori na usamejo, v navarnoste se naspametnu podado, zatu bodo cilu dostokrat zapelani, v malovrednu življenje padejo, v tim živeti se navadijo, iz teh žleht navad se ven spraviti še mejn skerbi imajo, inu per tim nasrečnu na tim svejtu, kir hodijo po tim širokim potu tuga pogublenja, inu se je bati, de bodo usselej po taistim hodili, inu sebe na vekumej pogubili po bessedah S. Duha, kir taku govori: Ta mladenic po kaj sa enih potih v mladosti hodi, tudi v starosti na bode taiste opustil.

De pak ti moi mladi človik na ta nasrečni pot nasajdeš, inu tvoje duše sovražnike bodeš k tvojmu nar večimu nocu premagal, lete navuke ohrani, inu derži..."

(po našom:

"Za tau mlado lüstvo, sinauve ino čerü, lapce i lapice.

Ni eden stan toga lüstva je nej v vekšom nevarnosti, kak so te mladi lidgé, zato, ka njina duša velkoga sovražnika ma: Ta peklenski Satan ške s svojimi skišnjavami zapelati. Hüde žeje toga tejla nji k greji nagibajo, nevarni prilik ino hüdoga padaštva njim nikdar ne sfali. Takše sovražnike butasti mladi lidgé nücajo ali škejo nücati. Nesnajžno živijo, starišov ino bole čedne svaritve ne poslušajo. Butasto se v nevarnost podajo, zato do dostokrat zapelani, v malo vrejdnö življenje spadnejo, v tom živeti se cüzemejo. Iz te lagvi návad se vöspraviti eške menje na skrbi majo. Zato na tom svejti nesrečno živijo, po šurkoj pauti pogübelnosti odijo. Bodjati se trbej, da do usikdar po tistom ojdli, ino sebe na vekomaj pogübili po rečaj S. Dühá, šteri tak pravi: Te mladenič, po šteroj pauti v mladosti odi, v starosti tau ne zapisti.

Depa ti, moj mladi človek, če na tau nesrečno paut zabladiš, ino tvoje duše sovražnike s svojimi najvejšimi močmi premagaš, te návuke s(h)rani ino drži..."

Marija Kozar

Jajjaa?!?

Vej pa don nej?!?

Mati Terezija. Župan New Yorka Rudolph Giuliani je pravo, ka mati Terezija buma ne dobi šenki parkirne karte, kak je prosila za svoje apatice, štere odijo po tom velkom varaši pa pomagajo lidam, šteri so tau najbolje potrebni - šenki! - Človek šenki ranč pomagati ne more? Giuliani, Giuliani (*mamma mia!*), če rejsan si župan najvejšoga varaša na svejti, zato si trnok malo vrejden.

Svoboden Hongkong. Kak smo vidli, trnok velke paradije so meli v Kini pa v Hongkongi zatogavolo, ka je lüstvo po 156 lejtaj britanske "diktature" pá "svobodno". Prvi den po velkaj ognjemetaj so zrankma rano že drnjariji kinejzarski tanki po fajnaj betonskaj cestaj v Hongkongi. Za en den pa so prepovedali vse partije, pa tau tö, ka bi se lüstvo po ulicaj družilo pa pajdašivalo. - Lidgé v Hon-

MALO VAUZ V SLOVENIJI?

gkongi so dotegamau v britanski diktaturi 40-kat baukše plače meli, kak njin narod v Kini, kakši lejpi cajti se jim samo zdaj kažejo, ka do leko živeli v "demokraciji"!

Draga žujca. Svinjske vüje so najbaukše v kapüsti pa v žujci. Strašen boksar Mike Tyson pa je tö zavolé svinjski büu, gda je svojomi partneri - gda je že tak vögledalo, ka dojzbit bau - dojvgrizno falajček vüje pa vöplüno. - Tyson kak vrli budist bi ranč küjano vüjo nej smo gesti, nej ka srau - vo grzé! Po drugom tali pa bi eške te tö daubo 15 milijonov dolarov (skor 300 milijonov forintov), če bi zgübo. Če bi pa gvino, te pa 30 milijonov dolarov. Malo skor ka bi dosta košto tisti falajček vüje...

Dojvrezani rejpi. Ne vejim kelko dragim športnim konjam so gaunarge na Vogrskom na pau dojzrezali rejpe. Té konje zdaj za športni namen ne morejo nücati, ka so konji postali labilni. Naredili so dosta milijonsko škodo, ka so konji zdaj nej za nüc. - Tak, kak če bi tistim, šteri so tau naredili, tö dojzrezali polonje repa, pa bi je

te poslali v kakši harem, šteri je že več lejti nej vüdo žive moške.

Skinhedi pa informiranost. Vrli podje brezi vlas v Budapešti so trnok velki šnajt meli na Kinejzare. Zdaj pa te gda so ene zagledali, so je vse vküper zbili. Gda so jim v špitalaj poglednili dokumente, so vidli, ka so tau bili študentcke z Japonskoga. - Farnancke bi don tau leko znali, ka na koga so čemerni! Kratki vlaské, kratka pamet?

Nauvi red na cestaj v Sloveniji. Če tihinci kaj grdoga pa lagvoga zade - nejo na slovenski cestaj (povejmo, če do tak naglo vozili, kak domačini), do včasik leko šli pred birauva. Če te nede emo cajt, ka de si doma že noge namako v lavori, zmejs pa laden tej püu, te tihince za 24 vör leko v vauzo tö zaprejo. - Eške dobro, ka tau ne valá za slovenske državljane, za slovenske automobiliste, ka bi te buma graube vauze mogli zidati v Sloveniji, slovenske ceste pa bi skor prazne bile...

Fr.M.

Pismo iz Sobote

LETNA MANJOUST

Ka te pravli na tou, ka se mi je li posrečilo doma kouli dopusta (szabadság) vse tak organizejrati, ka je vuk sit in je koza ostala cejla. Rejsan, vse je tak, kak mora biti in vsikši je zadovolen in srečen. Kak mi je pa tou gratalo, tou me ranč ne pitajte, zato ka ške san ne ven. Rejsan je tou tö, ka san za tou ponüco cejli keden, ka san vse špagote tak vküper zvejzo, ka je te zdaj tak kak mora biti. Ali, tou me je tak zmantralo, ka zdaj več ali menje ležin, glejdan ta prouti nejbi, kaj tak pomali pijen, kaj zmejs prešten in si brodin, kak je vrouče. Bole si tak brodin, mi čidale bole ojdi po glavej misel, ka bi v ton vroučon vrejmeni tak ali ovak nej delo nika drugo kak samo več ali menje ležo, glejdo prouti nejbi, kaj tak malo spiu pa te ške zmejs kaj prešto in si kaj brodo. Če van poven po istini, vej se mi ške tou ne lübi delati. Zdaj je tak ali ovak čas kisejlih bubrik, v ton časi, pravijo, se tak ali ovak nika ne godi pa zakoj se te naj kaj godi z

menof. Zatou se sploj nika nemo sekejro in mo tadale ležo tan v senci in mo se tak

lipou

v ö

ö ö

ö ö ö

f t e g a v o !

Moja tašča Regina, trno čedna ženska, pravi, ka je tou samo edna velka manjoust. Ge pa se zavolo toga sploj nika ne onejan, ka una guči. Vej znan, ka njou té letni betek tö lovi. Samo nevola je tou, ka je pri kuči samo eden takši mejki ležalnik, na steron se tak lipou da ležati tan v ladnoj senci. Pa mi takše zatou guči, ka šké, aj ge več ne bi tak ta ležo, pa bi te una leko tan v senci manjarila, glejdala ta proti nejbi, včasi kaj tak malo spijla in si pomali brodila.

MIKI

OD SLOVENIJE...

Scalfaro v Ljubljani

Na prvem uradnem obisku v Sloveniji se je mudil italijanski predsednik Oscar Luigi Scalfaro. V pogovorih, ki so potekali v zelo prijateljskem vzdušju, sta s slovenskim predsednikom Milanom Kučanom največ pozornosti namenila vprašanju obeh manjšin in vključevanju Slovenije v evroatlantske povezave. Scalfaro se je med obiskom srečal tudi s predsednikom vlade Janezom Drnovškom, ljubljanskim nadškofom in slovenskim metropolitom dr. Francem Rode tom ter predstavniki italijanske manjšine v Sloveniji, s predsednikom Kučanom pa sta v Cankarjevem domu odprla otroško razstavo Oblikujmo znamko prihodnosti v okviru projekta Evropa 2000.

Slovenski vojaki so se vrnili iz ZDA

V Slovenijo se je vrnil 10. bataljon za mednarodno sodelovanje Slovenske vojske, ki se je udeležil vojaške vaje Cooperative Nugget '97 v Louisiani v Združenih državah Amerike. Na vaji je sodelovalo 22 držav v okviru programa Partnerstvo za mir.

Politične stranke podpisale sporazum

Predstavniki vseh parlamentarnih strank, razen Slovenske nacionalne stranke, so podpisali sporazum o sodelovanju pri vključevanju Slovenije v Evropsko unijo. V sporazumu stranke izražajo trdno odločnost, da bodo njihovi poslanci podprli spremembo ustave in ratifikacijo evropskega sporazuma najkasneje do 15. julija.

Končan Evropski mesec kulture

S prvo prireditvijo jubilejnega, 45. mednarodnega poletnega festivala se je 5. julija uradno končal Evropski mesec kulture Ljubljana 1997, ki je s prek 250 prireditvami na številnih odprtih in zaprtih prizoriščih v slovenski prestolnici potekal vse od 15. maja. Kot eden od vrhuncev prireditev Evropskega meseca kulture Ljubljana 1997 se je v Galusovi dvorani Cankarjevega doma na koncertu predstavil svetovno znani tenorist Luciano Pavarotti.

UTRINKI S SEMINARJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN KULTURE 1997

Seminar slovenskega jezika in kulture je stalna in najbolj kompleksno do rečena oblika strokovnega spopolnjevanja učiteljev slovenskega jezika v narodnostnih šolah v Porabju. Vrsto let je strokovni del programa pripravljala mariborska Pedagoška akademija (danes Pedagoška fakulteta), od leta 1993 pa program pripravljamo na Zavodu RS za šolstvo - Oddelek za mednarodno sodelovanje v Ljubljani ter OE Murska Sobota; najprej seveda v posebej za to pripravljene anketi povprašamo učitelje, kakšen seminar želijo. Stroške seminarja, razen prevoza, vsako leto krije Ministrstvo R Slovenije za šolstvo in šport.

Letošnji seminar se je odvijal v Izobraževalnem centru v Radovljici na Gorenjskem. Tako po vsebinski in oblikovni plati je bil to eden najkvalitetnejših seminarjev. Škoda, da je udeležba učiteljev bila sorazmerno skromna. (Pred nekaj tedni sem v časopisu to že omenjala; škoda, da naši učitelji - mnogo njih - ne čutijo potrebe po tako kvalitetnem izobraževanju. To je vsekakor zaskrbljujoče dejstvo...)

Iz beneškoslovenskega Špetra v italijanskem zamejstvu smo se torej preselili v gorenjsko Linhartovo Radovljico. Pred nami je bil teden, napolnjen z zanimivim programom. Rada bi predstavila najsvetlejše utrinke le-tega... (Moram pa poudariti, da je vse, kar se je dogajalo v Radovljici, bilo svetlo in prijazno, koristno in spodbudno...)

Za kvalitetne predavatelje so v večini poskrbeli na kranjski OE Zavoda za šolstvo, teme pa smo predlagali sami.

Ponedeljkov dopoldan smo posvetili slovenski glasbeni ustvarjalnosti.

V zaspanem deževnem jutru smo se prebujali z razgibavanjem ob glasbi, predavateljica ga. Alenka Jenko nas je naučila plesati Makareno, potem pa smo prepevali. Učili smo se zanimive pesmi, ki smo jih potem skrbno utrjevali in ponavljali. Naš glasovno ubran pevski zbor je vsak večer, pozno v noč, ob zvokih kitare, na katero

je igral Attila, veselo prepeval. Takšen je bil družabni del seminarja; tudi to je ohranjanje slovenske kulture.

Kaj pomeni biti učitelj z dušo in srcem, z vsem svojim bistvom, smo lahko spoznavali ob popoldanski predavateljici, gospe Danici Cedilnik. Ljubiti to, kar delaš, ljubiti svojo materinščino in zanjo navduševati učence v šoli, motivirati jih, da bodo tudi sami začutili potrebo po boljšem znanju, to je to, kar je vse življenje uspešno delala gospa Danica. Nam v Porabju pa prav to pogosto manjka...

Težave z učbeniki, ki bi bili primerni za specifičen pouk jezika, poznajo tudi slovenski učitelji, ki poučujejo otroke slovenskih izseljencev po raznih evropskih državah, največ v Švici in Nemčiji. Zato sami pripravljajo veliko didaktičnih gradiv in drugih pripomočkov. Učiteljici Slavka Pogač in Marjana Klepac sta svoje dolgoletne izkušnje s takim

načinom poučevanja zbrali v učbeniški komplet Slovenščina skozi letne čase. Doslej je izšla ena knjiga z naslovom Zima. Avtorici sta nam svoje delo predstavili drugi dan seminarja, za nas pa sta posebej pripravili še bogato gradivo s številnimi didaktičnimi igrami. Za vzorec in spodbudo porabskim učiteljem, da bodo za

svoj pouk tudi sami naredili kaj podobnega. Tudi brez lektorskih vaj ne gre na takih seminarjih; v torkovem popoldnevu smo se kar malo potili ob pravilnem naglaševanju in stavčni intonaciji.

V sredo pa smo se odpravili na eno od kranjskih osnovnih šol. Kljub prazniku so nas prisrčno sprejeli učenci 5. razreda, učiteljica slovenskega jezika, ga. Leonida Domanjko in ravnatelj šole. Prisostvovali smo zanimivi uri slovenskega jezika, potem pa smo spoznavali še delo šole in kulturno življenje na njej. V Kranju tudi ne moremo mimo spominov na največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna; tako smo ob izbrani predstavitvi doživeli zadnja Prešernova kranjska leta.

V četrtek smo imeli priložnost srečati in spoznati še enega avtorja izredno dobrega in primernega učbenika Dober dan, slovenščina!, gospoda Vlada

Donaja. Tudi on je zdomski učitelj slovenskega jezika v Švici. Njegov učbenik v Porabju že uporabljamo vsekakor pa nam bodo koristila avtorjeva dodatna navodila in pojasnila.

V petkovem dopoldnevu nas je seznanjala, ob številnih praktičnih vajah, s poučevanjem slovenščine kot drugega jezika ga. Špela Kajič s Filozofske fakultete v Ljubljani. Strokovni del seminarja smo zaključili v petek popoldne. Na našo posebno željo je prišla v Radovljico dr. Zinka Zorko, ki že desetletja zavzeto strokovno sodeluje s porabskimi učitelji, predvsem pa jo cenimo kot izredno strokovnjakinjo in iskreno prijateljico. Predstavila nam je rezultate raziskovalne naloge o pisnem izražanju porabskih učencev.

Seminar običajno zaključimo s poučno ekskurzijo. Letos smo odkrivali lepote slovenskega gorskega sveta. Pot nas je vodila skozi Kranjsko Goro, čez prelaz Vršič v Trento. Spomnili smo se pravljice o Zlatorogu, zgodbo o Kekcu in občudovali prelesto Triglavskega narodnega parka, v Trentarskem muzeju in v živo. Dan je kar prehitro minil in morali smo se posloviti. V nedeljskem jutru še zadnji pogled na s soncem obsijane Karavanke in dolga pot domov. Malo nas je že dajalo domotožje, a ne vseh enako...

Seminar slovenskega jezika in kulture 1997 je torej za nami, bogatejši smo za številna koristna vedenja in spoznanja, ki jih bomo s pridom uporabili v razredih. Prav lepa hvala vsem, ki ste se trudili, da je bil naš seminar tako poln in uspešen.

Valerija Perger

IZPOPOLNJEVANJE RADOVLJICA '97

Iskrene želje (s čestitkami), zabeležene na belem papirju, potujejo na Zvezo, nato k svetovalki in v Budimpešto ter v drugo prestolnico Ljubljano. Vsako leto se začne tako. Namreč seminar za porabske slovenske učitelje.

Moja letošnja pričakovanja so bila: konkretna podpora na področju metodike pouka na nižji stopnji, spoznavanje novih učbenikov in storkovnjakov-knjigopiscev, izkušenih in uveljavljenih praktikov.

Po mojem predlogu naj bi se srečali z avtorjem učbenika in delovnega zvezka, "Dober dan, slovenščina", z Vladimirjem Donajem. Moram priznati, da niti jaz nisem upal, da bo moja želja uresničena, saj vem, da so avtorji učbenikov (ki so obenem praktiki v Švici in Nemčiji) zelo obremenjeni, drugo dejstvo pa je, da smo mi, porabski učitelji, vzgojiteljice in študentje le majhne ribe, ki plavamo v zamejskem jezercu, zunaj velikega "matičnega bazena".

Čez nekaj dni, ko sem dobil v roke program seminarja, ki je letos potekal v Linhartovem kraju v Radovljici, sem bil res presenečen in sem ugotovil, da se je moja dežela res potrudila in da smo "zamejske ribice" za matico velikega pomena, kajti v "spored" izpopolnjevanja je bil vključen gospod Vladimir Donaj (ki bo morda zgled za mojega soseda ter kolega na področju pisanja učbenikov) in tudi njegovi kolegici. Gospo Marjanco Klepac sem poznal le iz spisov mojih učencev, ki so bili lani v "Poletni šoli slovenskega jezika" v Cerknem. Ob konkretnem srečanju se je okrepila v meni pozitivna slika o njej, je sijajna učiteljica slovenščine s svojo kolegico Slavko Pogačevo vred.

Po zaključku seminarja, ko tiči v mojem spominu vrsta lepih in svežih doživetij, lahko izjavim (in mislim, da je to skupno mnenje vseh udeležencev), da je Ministrstvu za šolstvo in šport R Slovenije ter Zavodu RS za šolstvo, OE Murska Sobota in OE Kranj pod vodstvom našega starega znanca in dobrega prijatelja Mihe Mohorja, uspelo

organizirati nekaj enkratnega in kar je najbolj pomembno, pri našem delu uporabnega in koristnega.

Pri sestavljanju tedenskega programa so organizatorji v ustreznem ravnotežju ohranili dolgoletne uspešne oblike in stike (lektorske vaje, petje, hospitacijo in govorne vaje), hkrati smo pa bili seznanjeni z najnovejšimi dosežki na področju poučevanja slovenščine kot drugega jezika, lahko smo spoznali dve novi knjigi: Slavka Pogač-Marjanca Klepac: Slovenščina skozi letne čase: Zima; Vladimir Donaj: Dober dan, slovenščina. Za obe knjigi smo dobili navodila za konkretno rabo po podrobnih metodičnih postopkih. Pomirjajoča glasba mi je zelo všeč, od septembra naprej pa bom (na podlagi lastnih izkušenj) ugotovil med svojimi števanovskimi šolarji, ali se ob glasbi res pomirijo ali celo zaspijo (zlasti ob pol osmih, ko se še mi odrasli radi zakopamo v svoje sanje).

Če sem že pri sanjah, moram napisati nekaj besed o čudoviti Kekčevi deželi, kjer sem pred nekaj leti preživel enkratne dneve. (Tu smo imeli namreč predzadnji bralni tabor za porabske otroke.)

Med uvodnimi mislimi profesorja Benjamina Gracerja iz Kranjske Gore, ki je vodil zaključno ekskurzijo čez Vršič v Trento, sem se ponovno našel v čudovitem, skrivnostno pravljicnem svetu s Kozorogom, Kekcem, Mojco, Bedancem, Pehto itd., ki preplete trdo življenje ljudi med gorami. Oglel Trentarskega muzeja (lepih diapozitivov o gorskem svetu in video posnetkov o Soči) vsakemu turistu toplo priporočam.

Seminar je končan.

Možnosti za odpiranje novih poti do otrokove duše so dane. Kako bomo med našim konkretnim delom posejali ta semena v radovedne glavice in kakšne plodove bomo želi čez mesec dni ali čez osem let, to leži (tudi) na učiteljevi (naši) duši.

L. Domjan

... DO MADŽARSKE

Poletna šola slovenskega jezika

11. julija je odpotovala prva skupina učencev v poletno šolo slovenskega jezika v Zali Rovt pri Tržiču. V poletni šoli so porabski učenci skupaj s svojimi zamejskimi vrstniki ter otroki slovenskih izseljencev. Jezikovne počitnice trajajo dva tedna. Druga skupina bo odpotovala na začetku avgusta.

Spet več brezposelnih v Železni županiji

V poletnih mesecih se je spet dvignilo število brezposelnih, kajti po končani srednji šoli veliko mladih ne dobi prve zaposlitve. V Železni županiji so konec junija registrirali 667 novih mladih nezaposlenih. Največ jih je v Sombotelu (nad tristo), najmanj v Monoštru (okrog trideset). Najtežje se zaposlijo mladi, ki po končani gimnaziji ne nadaljujejo študija. Probleme pa imajo tudi trgovci, avtomehaniki in šivilje. Trenutno je v Železni županiji 8.629 registriranih brezposelnih.

Novi bankovec

Od 1. julija je v prometu novi bankovec. Na desetisočaku najdemo podobno sv. Štefana, prvega madžarskega kralja in ustanovitelja države.

Vaški praznik na Dolnjem Seniku

Slovenska manjšinska samouprava na D. Seniku je 13. junija priredila slovenski kulturni dan. Ob 11. uri se je začela v tamkajšnji cerkvi slovenska maša, na kateri je sodeloval MePZ Avgust Pavel z G. Senika.

Na popoldanskem kulturnem programu so nastopili domači malčki ter porabske kulturne skupine.

SREČANJE ZAMEJSKIH UČITELJEV V BENEŠKI SLOVENIJI

Beneška Slovenija, ta najbolj zahodni, gozdni in gorati del slovenskega etničnega ozemlja, je bila predzadnji vikend v juniju gostiteljica 2. srečanja zamejskih učiteljev slovenskega jezika, ki ga organizira Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; glavni pobudnik učiteljskega društva in sodelovanja je bil, zdaj že bivši državni sekretar, dr. Peter Vencelj. Ideja o povezovanju in skupnem strokovnem spopolnjevanju zamejskih učiteljev, predvsem tistih, ki delajo v še posebej težkih pogojih (učitelji z avstrijske Štajerske, Beneške Slovenije in Porabja), je vsekakor izredno pomembna, saj strokovna pomoč matične domovine in izmenjava izkušenj vsem v zamejstvu izredno pomaga pri ohranjanju slovenskega jezika.

Srečanje se je začelo z dobrodošlico neumorne ravnateljice dvojezične šole v Špetru Slovenov, profesorice Žive Grudnove, ki smo jo že nekajkrat obiskali in nam je vedno velikodušno in zavzeto predstavila delo šole, ki je lahko za zgled tudi nam v Porabju. Razen porabskih učiteljev in avtorice tega zapisa so v Špeter prišli

še gđc. Norma Bale, ki poučuje slovenski jezik v avstrijski Radgoni, trije učitelji s Koroške, med njimi tudi naša draga prijateljica gospa Režika Iskra, priključili pa so se tudi učitelji špeterske šole. Dolga in naporna pot nas ni preveč utrudila, saj smo vedeli, da nas v naslednjih dveh dnevih čaka veliko lepega, poučnega in zanimivega.

V sobotnem jutru nas je sprejela v svoj prijeten ambient praznično urejena špeterska šola. Prišli so že tudi gostje iz Ljubljane: naši predavateljici, prof. Irma Veljič in prof. Dragica Motik z Zavoda RS za šolstvo iz Ljubljane, bivši državni sekretar Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Peter Vencelj, kot tudi novoizvoljena sekretarka ga. Mihaela Logar ter gospe Lea Deželak in Petra Nadižar. Po uvodnih pozdravih smo začeli s strokovnim delom. Predstavitve programa z izhodiščem lanskoletne evalvacije je podala ga. Lea Deželak, potem pa smo se posvetili različnim didaktičnim igram, ki jih bomo lahko s pridom vključevali v pouk. Hitro smo odpravili začetne

zadrege in postali veseli, zgovorni in kreativni.

V popoldanskem delu pa smo se posvetili spoznavanju življenja in dela špeterske dvojezične šole in vrtca. Z zanimanjem smo prisluhnili ravnateljici, učiteljem in vzgojiteljicam, ki so takorekoč iz nič s pridnostjo in predanostjo zastavljeno cilju ustvarili vzorno dvojezično šolo na območju, kjer je slovenska manjšina še vedno s strani italijanske države nepriznana. Špeterska šola je tako postala duša slovenstva v Benečiji in zavzeta ohranjevalka slovenske narodne biti. (Ob takih srečanjih me vedno preganjajo vprašanja: Kdaj bomo tudi v Porabju doživeli kaj podobnega? Kdaj se bomo v Porabju nehali sklicevati na travme iz grenke preteklosti in se bomo smelo, polni upanja vase, zazrli v prihodnost ter se zavedli, da živimo danes in bomo živeli tudi jutri??)

Čudovit je bil tudi večer. V prijetnem gostišču sicer niso govorili slovensko, a temu nismo namenjali posebne pozornosti, saj smo si mi ustvarili pravo slovensko vzdušje. Lepe slovenske pesmi, koroške, porabske in druge,

so zvenele pozno v noč. Slovence najlažje poveže prelepa pesem.

V nedeljskem dopoldnevu smo se posvetili igri kot metodi pouka, sami izdelovali didaktično igro, potem izdelano gradivo predstavili celi skupini. Rojevale so se krasne ideje, ki jih bomo odnesli v naše učilnice.

Po kosilu smo si nameravali še ogledati Beneško Slovenijo, vendar je čas tekel mnogo prehitro. Uspeli smo obiskati le romarsko Sveto goro in občudovati lepote božjepotne cerkve in samostana. Proti večeru smo se poslovlili. Mi iz Porabja smo odpotovali na naslednjo izobraževalno postajo, v Radovljico na Gorenjskem.

2. skupno strokovno srečanje zamejskih učiteljev je potrdilo pravilnost in pomembnost lanske odločitve za tako obliko povezovanja in sodelovanja zamejskih učiteljev z odgovornimi institucijami iz Slovenije; še bolj z gotovostjo pa lahko trdimo, da so taka srečanja izredno potrebna. Iskrena hvala pobudnikom, organizatorjem in gostiteljem. Nasvidenje na 3. srečanju, na Koroškem ali v Porabju!

Valarija Perger

STROKOVNA POMOČ PORABSKIM VRTCEM

Letos je strokovno pomoč porabskim vrtcem nudila gospa vzgojiteljica **Darja Zemljč** iz vrtca v Radencih. Ob koncu marca je začela prihajati usakih 14 dni v štiri vrtce, na Gornji in Dolnji Senik, v Slovensko ves ter v Števanouce. Nekajkrat sem bila prisotna na dejavnostih, ki jih je vodila. Pri svojem delu je bila zmeraj potrpežljiva in vestna. Z veseljem in veliko odgovornostjo se je ukvarjala z malčki. Njena sposobnost kaže na to, da je strokovno odlično pripravljena. S svojo prijaznostjo je zmeraj razveselila otroke. Malčki v vrtcih so jo prvič malo zadržano sprejeli, kar je normalno. Potem so se pa redno sprostiti, navdušeno in aktivno sodelovali. Nekateri malčki so odgovarjali tudi v našem narečju. Hvala Bogu, da so še tudi taki starši in stari starši, ki se trudijo, da bi se naše dragoceno porabsko narečje ohranilo. Kako veliko pomoč predstavlja znanje dialekta pri učenju, osvojitvi knjižnega jezika! Ko je gospa Darja zadnjič - useskupaj sedemkrat - obiskala vrtce, torej je končala zaenkrat svoje delo v Porabju, sem jo prosila za nekaj besed.

Gospa Darja, kakšen vtis ste dobili, ko ste prvič obiskali naše vrtce?

"No, ko sem prvič prišla v Porabje, sem šla nekako z negotovostjo domov, ker se mi je zdelo, da bo učenje slovenskega jezika precej težko. To mnenje sem počasi spreminjala, ker sem videla, da otroci radi sodelujejo, da me poslušajo, sprejemajo in da so tudi nekaj teh stvari, ki smo se jih naučili, osvojili. Na pomoč so mi bile vzgojiteljice, ki so z otroki nadaljevale, kar sem

jaz začela."

Kakšne težave ste imeli pri svojem delu?

"Težave sem imela v glavnem v tem, da me otroci ne razumejo povsem, oziroma v vsakem vrtcu je le nekaj otrok, ki znajo slovensko. Potem, tisti otroci, ki jih slovenski jezik ne zanima toliko, včasih motijo naše delo."

Letos so se spet lahko porabski malčki z mamicami in vzgojiteljicami udeležili tedenskega bivanja v vrtcu v Radencih. Kako ste jih pripravljali na to?

"Mi smo se okvirno dogo-

vorili, da bi se pogovarjali malo o človeku kot takem, o delih njegovega telesa, oblačilih in nekaj takega. Zato sem jaz predhodno otroke poskušala pripraviti tako, da bi spoznali razliko med deklico in dečkom, družino, družinske člane in njihova opravila. Navezala sem snov tudi na živali, ki so otrokom zelo blizu. Mislim, da smo kar nekaj stvari osvojili."

Kako Vam je uspelo delo?

"Mislim, da je vse to uspeh, da so otroci pridobili kar nekaj novih slovenskih besed, da nekaj stvari me razumejo povsod, sicer ne povsem. V določenih vrtcih pa se lahko

z njimi tudi že nekaj drobnih stvari pogovarjam."

Kako ocenjujete delo naših vzgojiteljic na tem področju?

"Mislim, da se zelo trudijo. Nekatere med njimi bi to delo bile sposobne tudi same opravljati. Zelo zanimivo se mi zdi to, da tudi madžarske vzgojiteljice kažejo pripravljenost mi pomagati in so se že tudi same nekaj naučile. To se mi zdi prav prijetno, da me ne smatrajo kot

bolj ohranil v Porabju?

"No, če bi jaz delala v teh vrtcih, bi delala tako, da bi čimvečkrat govorila slovensko med dnevnim vzgojnim delom. Naj bo to pri umivanju, pri igri, kjerkoli. Zato da bi otrok to besedo slišal in da bi mu počasi prišla v uho. Isto bi priporočila tudi staršem. Ne da bi se namensko mogoče vsedli z otrokom, ampak tako priložnostno, kadarkoli bi beseda nanese, da bi uporabili slovensko besedo. Brez ustrezne pomoči staršev in vzgojiteljic ne bo uspelo."

Kakšen vtis imate o porabskih ljudeh? Saj vem, da ste se nekajkrat lahko srečavali tudi z njimi.

"Ljudje so tukaj v Porabju zelo prijazni. Ko sem se srečala z njimi na cesti, na poti do vrtca, so me vedno zelo prijazno pozdravili. No, srečala sem se z nekaj mamicami, tudi tri med njimi so bile Slovenke, ki so z mano govorile slovensko. Po mojem še mnogo njih zna slovensko, in če bodo nadaljevale s tem, se bo slovenski jezik ohranil."

Klara Fodor

VAŠKI DNEVI NA GORENJOM SENIKI

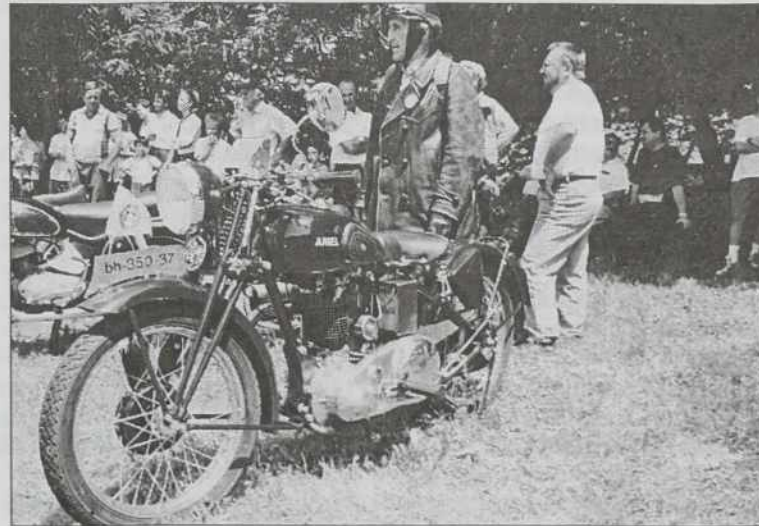
V zadnji lejtaj je vse več vaški dnevov organizirano

bole starejši. Prauto nji so se špilali Slovenci iz Liveka

po porabski vasnicaj. Gorenjiseničarge so 28. in 29. junija svetili svoje dneve. Vaška samouprava je organizirala programe pa poskrbela za vse, ka je takšnoga ipa potrejbno.

Takšne vraučne dneve so si odebrali, ka smo eške mi, gledalci pošteno švicali. Ka pa te nogometaši, steri so v soboto telko mogli lejtati za labdov. Senički moški so tri ekipe (csapat) vöpostavili. Brsali so se tej fejs mladi, oženjeni pa malo

pa iz Gornji Slaveč. Vsi nogometaši so si želeli prijateljsko srečanje, špilali so se z veseljem. Najbola flajnsni so bili senički oženjeni podje. No, nej vedeti, če njim žene asnijo na telki, ali se pa rejsan s srca radi brsajo. Športno srečanje so zaprli z veselicov.

V nedelo so se gasilci v uniformi v red postavili pri kulturnom daumi. Varaška pihalna godba jij je sprvajala na mešo. Gospaud iz Odranec, Lojze Kozar je slovensko mešo služo. Verniki smo se tomi fejs radüvali. Sveta meša je eške

lepša bila s tejm, ka je senički pevski zbor A. Pavel popejvo, na sintetizatori pa sprvajo Ciril Kozar.

Po meši se je začno kulturni program. Gora so staupile seničke kulturne skupine: MePZ A. Pavel, odrasla pa mlašeča fol-

klora, šaulski mlašeči goslarge pa goslarge, steri sprvajajo odrasle plesalce. Iz Slovenije je pozvani biu ženski zbor s Podkuma, z Varaša pa pihalna godba.

Popodneva so odprli keramično razstavo v starom

župnišči, stera de do 17. augustuša oprejta. Doma-nji graničarji (sodacke) pa motoristi iz Slovenije so notapokazali svoje stvari pa tehniko. Seničke mlade ženske, dekile so tū nej stele dojostaniti od moškov. One so se tū brsale z deklami iz Slovenske vesi.

Slovenčarce so gvinile, da-pa zatok so Senčarice tū nej tak fejs žalostne bile. Pa vejndrik nišče nej, steri je prišo na vaške dneve na Gorenji Senik.

K. Fodor

LETOS ŽE TRETJIČ V RADENCIH

Letos od 30. junija do 5. julija smo znauvič možnost dobili, da so porabski mlajši iz vrtcev s svojimi mamicami šli v Radence. Znano je, da nam je tau Slovenija omogočila. Že tretjič se je za nas vzeo radenski vrtec. 30. nas je šlau v Radence, 18 mlajšov pa 12 mamic. Zakoj je pa

napisano tō. Sploj lepau bi bilau, če bi te material doma nej v kaut ličili, liki tū pa tam bi ga naprej vzeli pa deco včili. Zvūn tej programov smo ešče dosta vse zadobili. Kaupali smo se v Banovcaj pa v Radencaj. Izlet smo meli do Negove in Gornje Radgone. Zvūn toga smo

vesi pa Marija Čato, varuška z Dolenjoga Senika. Etak smo leko na soboto napravili lejpo razstavo iz tistoga, ka smo te dni naredli. Boža Babošek je od vsakšoga našoga stopaja napravla slike, iz tej kejpov je bio eden tau razstave.

Eške gnauk pa morem povedati, ka se je tam godilo, je nika nej brez cilja bilau. Cilj je bio tau, da bi se deca pa mamice ranč tak vse več navčile slovenski. Če do se Radenci nadaljevali kleta z naše strani - mamo velke dužnosti. Če si malo premišlavamo, moremo prevedeti, ka smo mi zatok nej vse napravili za tau, da bi se vse najbola pršikalo. Moremo prevedeti, da smo med seov dosta vogrski gučali, da smo se z decov navekša samo vogrski pogučavali, da deca ne odgovarja na slovensko pitanje, da smo se nej najbaukše pripravili na tau paut. Gvūšna sam, ka steri smo tam bili, vsi čūtimo

ta možnost, je nej pitanje. Oni so nam tau etak napisali: razvijati zmožnosti sporazumevanja v slovenskem jeziku; krepiti zavest o narodnostni pripadnosti; utrjevati vezi z matičnim narodom.

Da bi od toga malo bola po drovno pisala, morem začniti na začetki. Letos je v Radenci bilau ovak kak lani ali predlani. Najvekša razlika je bila, da so se letos mamice tū mogle aktivno včiti. Vsakši den od 9. do 11. vōre smo se včile, poslušale, delale, odgovarjale, pogučavale. Pa večer ranč tak. Po večerji je vsakši den bio program za mamice. Te smo kaj pripravljale mlajšom na drugi den. Malale, rezale, vsefale smo delale. Etak pa morem povedati, da smo se sploj dosta navčile, vidle pa čūle. Tema je bila tak mamicam kak malim človeško tejlo, kotrige pa oblačila. Dobro je bilau videti, ka tiste mamice, štere so Madžarke, so se tū lepau včile pa vse napravle za tau, da bi one tū povedale slovenski nistarne reči pa kakše kratke stavke. Eške lepše je bilau poslušati mlade slovenske mamice, kak so se potrūdile, ka bi se vse več navčile.

Sploj velka pomauč je bila pa je zdaj doma tū, ka smo vse, ka smo se včili, dobili

se vozili po Prekmurji (Bogojina, Moravske Toplice, Filovci, Murska Sobota). Med tejn smo bili v vrtcaj tū. Deca se je leko dosta špilala pa videla. Tau smo

tū čūtili, da so v Sloveniji v vrtcaj pogoji (feltételek) dosta baukši kak pri nas. Pa sam te ešče nika nej napisala od radenskoga vrtca. Kak sam že omenila, oni so se že tretjič vzeli za tau, da so nas sprejeli. Od zranka do večera so nam vzgojiteljice pa vsi drugi pomagali. Nej smo meli takšo željo, ka bi nam nej spunili. Pozorni so bili na naš vsakši stopaj, na vsakšo našo rejč. Ravnateljica vrtca Boža Babošek je napona med nami bila, se brigala za nas.

Z naše strani sta pa na vse skrb mele Ilona Nagy, vzgojiteljica iz Slovenske

tau. Zatok se pa kleta malo bola moremo potrūditi. Deco sistematično moremo pripravlati tak doma kak v vrtci. Mi se pa ranč tak moremo pripravlati. Nam nej trbej drugo napravlati, gučati nam je potrebno slovenski. Pa nišče je nam nej brano, da bi gučali po naše, v našem dialekti. Vūpam, da sam nikoga nej ožalila s temi rečami, sploj pa zatok nej, ka sam sama sebé tū nej vōvzela.

Vsejm tistim, ki so nam omogočili tau paut, se najlepše za(h)valim.

I. Barber

EKOLOŠKI TABOR SLIVNICA '97

Tudi letos so organizirali ekološki tabor za osnovnošolce. Lahko so šli otroci od 6. do 8. razreda. Tabor je bil pri Slivniškem jezeru. Trajal je en teden, od 28. junija do 5. julija.

V soboto dopoldne smo prispeli v tabor. Bili smo razvrščeni v skupine, teh je bilo šest. Naša skupina je bila mednarodna, ker smo bili v njej Nemci, Slovenci in Madžari. Razen osnovnošolskih skupin je bila tudi gimnazijska skupina iz Celja. Tudi oni so raziskovali jezero in okolico, ampak z več znanjem in bolj temeljito kot mi.

Prvi dan po kosilu smo se spoznavali in se pripravljali na predstavitveni večer. Drugi dan smo vstali ob osmih. Po zajtrku smo se odpravili raziskovat tukajšnjo okolico. Po srednje dolgi poti smo prispeli na vrh Slivnice. Namena pohoda sta bila razvedrilo in sprostitvev. Po prihodu smo imeli kosilo, sledil pa je zaslužen počitek. Pozneje smo imeli predavanje o okoliških krajih. Okolico so nam predstavili člani turističnega krožka. Po tej predstavitvi smo iz gline oblikovali razne izdelke, ki nam bodo v spomin na EKO tabor Slivnica. Ta dan, kot tudi druge dneve, smo zaključili s športnimi igrami: košarko, nogometom, odbojko in drugimi družabnimi igrami.

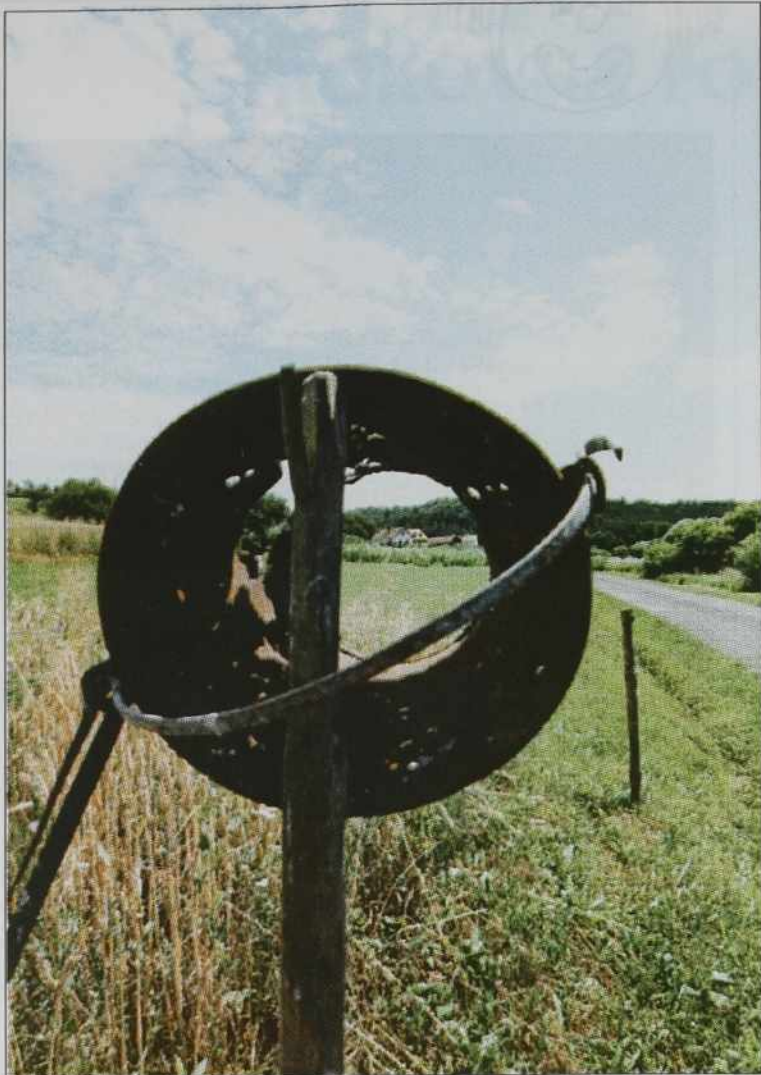
Naša skupina je v ponedeljek v taboru opravljala celodnevno dežurstvo. Ob osmih smo poskrbeli, da so vsi vstali. Nato smo vodili jutranjo telovadbo, ki je bila vsak dan. Pazili smo na red in čistočo v taboru.

Naslednji dan smo si ogledali biološke značilnosti Slivniškega jezera in njegovih brežin. Peljali smo se z motornim čolnom. Jezero je umetno. Zgradili so ga leta 1977. Površina jezera je 85 ha, največja globina je 14 m. V jezeru najdemo veliko različnih vodnih in močvirskih rastlin, rib, školjk in rakov. Ob jezeru gnezdiijo ptice. Brežine so močno obraščene z rastlinjem.

V sredo smo zmerili kakovostno stanje pritokov in iztokov. Pritoka sta Ločnica in Drobinski potok, iztok jezera je Voglajna. Naša naloga je bila oceniti pretok Voglajne, izmeriti pH vrednost vode, vsebnost kisika in temperaturo vode. V četrtek smo si ogledali in spoznavali rastline. Zadnji "delovni" dan smo se odpravili na bližnji hrib, ki je 568 m visok in se imenuje Rifnik. Vodič Tone nam je pokazal kopijo najdenega nakita, originalni pa je shranjen v pokrajinskem muzeju v Celju. Na vrhu smo videli arheološko najdišče - obzidje. Z vrha smo imeli lep razgled na bližnjo okolico. V petek zvečer smo imeli zaključno prireditev. Tukaj smo plesali tisti otroci, ki so hodili v taboru na plesne vaje. Vsaka skupina je povedala nekaj o delu v taboru in smo se tudi igrali. Ko se je mračilo, smo zakurili kres.

Ves teden smo imeli lepo vreme. V soboto nas je zbudil dež, a nam tega ni bilo mar, saj smo se opoldne napotili domov.

Agi Hanžek

Trejza pa Mariška

Trejza pa Mariška sta preveč dobre padaškinje bile od maloga mao. Trejza se je rano oženila, Mariška je pa stara dekla ostala. Trejza se je preveč daleč oženila, na Vogrsko, etak so se pa nej dostakrat srečale, sploy pa nej tak, ka bi si leko malo pripovedale.

Ta pa gnauk, po dvajsti lejtaj se je prišikalo Trejzi na dugši cajt domau priti. Trejza se zna preveč (h)valiti, kak ji dobro dé, kakšoga dobrega moža ma, kak jo rad ma pa tak dale. Naša Mariška jo samo poslušja pa jo gleda. Trejza jo pita: "Ka me pa tak gledaš? Vejš, draga moja padaškinja, ka vse si ti zamūdila v tvojom življenji?" Naša Mariška ji pa etak pravi: "Vejš ka, Trejza, v mojom življenji nika drugo nej vōostalo, samo zdavanje."

NIKA ZA SMEJ

Vrastvo

Naš Pišta dé k zdravniki, ka ga vse boli. Doktor njemi gori spišejo dobro vrastvo, samo ka je preveč drago. "Nika ne deje," pravi naš Pišta. Doktor njemi zapovejo, ka samo po jestvini slobaudno edno žličico vzeti. Te pa naš Pišta etak pravi: "Vejte, gospod doktor, ges sam že tri dni nika nej djo." "Na ja, te de vam duže držalo vrastvo," pravi doktor.

Velki djagar

Naš Janči je velki djagar, preveč rad strejla, včasi kakšo mlado smo tō strli. Rad nosi svoj lejpi djagarski gvant. Eden večer domau pride, pūkšo v kūnji v kaut postavi pa ide v sobo k ženi. Žena, Irenka je najgera ženska pa ga pita: "Dragi moj, gé pa maš, ka si strejlo? V kūnji?" Naš Janči pa na mili pravi: "Nej, v špitalaj."

Vera Gašpar

7. mesto za ekipo iz Porabja na Mednarodnem šahovskem turnirju JUBILEJ SLOVENSKE ŠPORTNE ZVEZE V AVSTRIJI

CELOVEC - Šahovska sekcija Slovenske športne zveze na avstrijskem Koroškem (SŠZ) je konec junija v dvojezični občini Bilčovs praznovala 15-letnico uspešnega delovanja z jubilejnim mednarodnim turnirjem šahistov obmejnih

šahovska četverica iz Porabja osvojila deljeno 7. in 8. mesto. Zmagovalci iz Kranja so osvojili 30,5 od 36 možnih točk, ŠD Piran I 26, Bekštanj II pa 22. Nadaljnji vrstni red. 4. ZSSDI 21,5 točk, 5. ŠK Rudar Idrija 19,5 točk, 6.

Med s strani SŠZ odlikovanimi osebnostmi in društvi, ki so si v zadnjih 15 letih še posebej prizadevali za plodno čezmejno sodelovanje šahistov, je prejela srebrno odlikovanje tudi ekipa iz Monoštra.

Ivan Lukan

dežel, na katerem so sodelovale štiričlanske ekipe iz Slovenije, Italije, Avstrije in tudi iz Porabja.

Na izredno kvalitetnem tekmovanju - največjem v zadnjih 15 letih na Koroškem - je slavila zasluženno zmago mlada ekipa ŠD Tomo Zupan iz Kranja pred prvo ekipo ŠD Piran ter moštvom ASKÖ Finkenstein/Bekštanj II. Skupaj z drugo ekipo Pirana je

ASKÖ Bekštanj I 18, 7. in 8. ŠD Piran II in Monošter po 13,5, 9. SŠK Obir Železne Kapla 9, 10. SŠZ Celovec 6.

Jubilejni tumir je potekal po pravilih Mednarodne šahovske zveze za aktivni šah - igralni čas je bil 15 minut za partijo po igralcu. Glavni sodnik je bil slovenski državni sodnik Silvo Kovač, vodja tekmovanja pa vodja šahovske sekcije Slovenske športne zveze Ivan Lukan.

PORABJE

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13.točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92). ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno pomočjo Javnega sklada za narodne in etnične manjšine.